
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ТОВАРОЗНАВСТВА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

DOI: <http://doi.org/10.37734/2518-7171-2019-1-9> УДК 006.072, 006.074, 67.100, 67.120

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ГАРМОНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ З МІЖНАРОДНИМИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ

І. О. РОМАНЧУК, кандидат технічних наук;
К. В. КОПИЛОВА, доктор сільськогосподарських наук;
С. Б. ВЕРБИЦЬКИЙ, кандидат технічних наук;
О. Б. КОЗАЧЕНКО

(Інститут продовольчих ресурсів НААН,
Технічний комітет стандартизації ТК 140
«Молоко, м'ясо та продукти їх переробки»)

***Анотація.** Мета статті полягає в аналізі сучасних тенденцій стандартизації у сфері технічних умов щодо харчових продуктів і методів визначання показників їхньої безпечності та якості, а також складенні порівняльної характеристики актуального перебігу гармонізації національних стандартів України з міжнародними. Використано такі методи дослідження: системний підхід до досліджень фактологічних матеріалів, зокрема наукової та науково-практичної літератури, нормативно-правових актів, нормативних документів тощо; абстрактно-логічний підхід щодо узагальнення результатів дослідження та формулювання висновків. Установлено, що в умовах членства України в СОТ та чинності Угоди з Європейським Союзом важливою є узгодженість національних стандартів із міжнародними, тобто їх гармонізація. Підрахунки показали, що частка гармонізованих стандартів за класифікаційним кодом 67 «Технологія виробництва харчових продуктів» становить 35,8 %. Проаналізовано можливість і доцільність подальшого підвищення темпів та якості гармонізації стандартів ДСТУ з міжнародними. Зроблено висновки щодо перспективності використання в Україні стандартів, гармонізованих без перекладу, – у разі їх вузької спрямованості. Стандарти із широким колом користувачів доцільно гармонізувати шляхом ідентичного перекладу тексту українською мовою.*

***Ключові слова:** національні стандарти, міжнародні стандарти, стандарти Європейського Союзу, гармонізація стандартів, харчові продукти, ідентичний переклад.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Уже більше одинадцяти років минуло від того, як Україна у 2008 р. стала повноправним членом Світової організації торгівлі.

Згідно зі статутними засадами цієї організації, метою діяльності СОТ є розроблення системи правових норм міжнародної торгівлі та контроль за їх дотриманням. Також серед головних

цілей СОТ – забезпечення налагодження та підтримання торговельних зв'язків між країнами, лібералізація міжнародної торгівлі тощо [1]. До основоположних 28 угод СОТ належить, зокрема, Угода про технічні бар'єри в торгівлі, якою, серед іншого, встановлено пріоритет використання міжнародних стандартів як основи національних технічних регламентів та умови використання відмінних від них національних стандартів [2]. Розділ 4 зазначеної Угоди, у якому сформульовано вимоги до розроблення, прийняття та застосування стандартів, містить також норму щодо необхідності запровадження центральними органами виконавчої влади такого документа, як Кодекс добросовісної практики з розробки, прийняття, застосування та дотримання стандартів. Цей Кодекс запроваджує визначення стандарту як документа, який затверджено визначеним органом, і який запроваджує призначені для загального й багатократного використання правила, інструкції або характеристики товарів чи пов'язаних із ними виробничих процесів або способів виробництва, дотримання яких є обов'язковим. У розділі G цього Кодексу зазначено: «З метою гармонізації стандартів на якомога більш широкій основі орган стандартизації повинен належним чином брати найповнішу участь у межах своїх можливостей у розробці відповідними міжнародними органами стандартизації міжнародних стандартів у тій галузі, у якій він вже прийняв або має намір прийняти стандарти» [3].

Безпечність і якість харчових продуктів є визначальними чинниками конкурентоспроможності продовольчих товарів на внутрішньому та зовнішньому ринках. Вимоги щодо харчової безпеки продукції та її якості обов'язково входять до умов комерційних угод у вигляді безпосередньо прописаних технічних умов або у вигляді посилань на різного рівня стандарти. З набуттям чинності Угоди про асоціацію [4] вітчизняні переробні підприємства одержали низку преференцій в експорті харчової продукції до країн Європейського Союзу, проте скористатися зазначеними преференціями можуть лише ті виробники, які виконали всі вимоги ЄС до безпеки зазначеної продукції та відповідають технічним умовам якості зазначеної продукції на спільному ринку Європейського Союзу. У більшості розвинених країн встановлено досить жорсткі критерії до харчової сировини

та готової продукції, що зумовлює необхідність адаптації національних законодавчих і нормативних документів до законодавчих і нормативних документів міжнародного рівня [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стандартизація є колективною діяльністю, спрямованою на встановлення і впровадження нормативних документів (стандартів) для визначення вимог, яким повинні відповідати товари, продукти, послуги, процедури тощо. Основною метою стандартизації є вирішення конфліктів, які можуть виникнути при реалізації повторюваних ситуацій, а також уніфікація критеріїв шляхом впровадження єдиної термінології в певній галузі практичної діяльності. Отже, стандартизація охоплює розробку, поширення і застосування норм, які можуть мати (або не мати) обов'язковий характер, і це є динамічний і безперервний процес, необхідний для найкращого функціонування будь-якого виробництва [1, 2].

Стандарти на харчові продукти існують із початку торгівлі та обміну, але в останні роки їх значення суттєво збільшилося, оскільки вони впливають як на глобальні, так і на місцеві виробничо-збутові ланцюжки. Стандарти можуть одночасно підвищувати економічну ефективність і перерозподіляти структуру вартості, причому зазвичай важко розрізнити «політичні» та «економічні» аспекти стандартів. Стандартам притаманна певна динамічність, виходячи з можливих витрат на впровадження та з імовірного протекціоністського тиску зацікавлених сторін. Звичайно, певні стандарти відрізняються стабільністю в часі, проте й коригування їх, зокрема для належного врахування міжнародної інтеграції є типовим явищем [3].

Уже вищеохарактеризована значимість діяльності СОТ, у сенсі нормативного регулювання, зокрема стандартизації, знаходить своє відображення у профільних наукових роботах. Зокрема, у [9] наголошується на ролі СОТ у формуванні глобального продовольчого режиму, зважаючи й на те, як ця організація вже вплинула на розроблення та вдосконалення деяких технологій стандартизації для сприяння міжнародній торгівлі продовольчими товарами, науковим підходам до стандартизації у зазначеній сфері, а також впровадженню сучасних об'єктивних методів аналізу харчових продуктів. У цьому сенсі особливе значення мають чинні стандарти Codex Alimentarius. Упроваджені в різних країнах національні

системи контролю харчових продуктів передбачають прогресивну стандартизацію на новій нормативній основі [9].

Говорячи про проблеми стандартизації в молочній галузі, можна зазначити, що вони, багато в чому, мали своїм підґрунтям неврегульованість питань нормативного регулювання численних молоковмісних продуктів [10]. Наразі можна констатувати, що зазначені питання вже не є настільки актуальними, більш проблемною є стандартизація методик аналізування фізико-хімічних параметрів молока та молочних продуктів. М'ясні продукти належать до переліку стратегічно важливих, оскільки забезпечують раціон харчування людини повноцінною білковою складовою. Тому гарантія їх високої якості та безпечності – одне із пріоритетних завдань сучасної харчової промисловості. Національна нормативна база є гарантом продовольчої безпеки країни. Водночас національна стандартизація поки що не вповні відповідає міжнародним нормам [11, 12]. Ще недавно виробники м'ясних продуктів користувалися численними методами визначання показників якості відповідно до радянських стандартів ГОСТ. Зараз чинність зазначених стандартів скасована, проте повноцінна заміна згаданих методик сучасними методиками відповідно до міжнародних і європейських стандартів, через брак коштів на виконання таких робіт, на жаль, не відбулася.

Формування цілей статті. Отже, метою статті є аналіз сучасних тенденцій стандартизації у сфері технічних умов щодо харчових продуктів і методів визначання показників їхньої безпечності та якості, а також складення порівняльної характеристики актуального

перебігу гармонізації національних стандартів України з міжнародними стандартами та стандартами Європейського Союзу за різними секторами харчових виробництв. Предметом особливої уваги повинен стати перебіг національної стандартизації та вищезазначеної гармонізації за сферою діяльності Технічного комітету стандартизації ТК 140 «Молоко, м'ясо та продукти їх переробки».

Виклад основного матеріалу дослідження. Можна констатувати, що масова гармонізація вітчизняних національних стандартів із міжнародними та європейськими вже є докорманим фактом. Нині гармонізовано значну частину масиву стандартів щодо харчових продуктів, методів визначання їх фізико-хімічних, органолептичних та інших показників. Гармонізацію здійснено з такими категоріями стандартів, як стандарти EN, Codex Alimentarius, ISO, EN, IDF та ін. Зокрема, гармонізовано та надано в користування нормативні документи, якими застандартизовано методи контролювання показників харчових продуктів із метою виявлення свідомих фальсифікацій [5, 13].

З початку 2000-х років державним коштом проводилася значна робота у сфері гармонізації національних стандартів України (ДСТУ) з міжнародними та європейськими щодо харчових продуктів.

Цікаво було визначити, якою є частка (у відсотках) гармонізованих стандартів щодо загальної кількості чинних стандартів у харчовій промисловості за групами відповідно до код 67 «Технологія виробництва харчових продуктів» згідно з ДК 004:2008 [14]. Результати цієї роботи станом на 01.07.2019 р. представлено в табл. 1, 2, а також на рис. 1.

Таблиця 1

Гармонізація стандартів у харчовій промисловості за кодом 67 «Технологія виробництва харчових продуктів»

Код за ДК 004-2008	Технічний комітет стандартизації	Назва групи за ДК 004-2008	Кількість стандартів*		Ступінь гармонізації, %
			у групі	у т. ч. гармонізованих**	
67.020	ТК 24, ТК 67, ТК 152, ТК 153, ТК 154	Технологічні процеси у харчовій промисловості	17	1	5,9
67.040	ТК 152, ТК 190	Харчові продукти взагалі	19	13	68,4
67.050	ТК 24, ТК 64, ТК 67, ТК 153, ТК 154, ТК 179	Загальні методи перевіряння та аналізування харчових продуктів	92	40	43,5
67.060	ТК 64, ТК 67, ТК 86, ТК 153, ТК 170	Зернові, бобові культури та продукти їх переробляння	183	49	26,8

Продовж. табл. 1

Код за ДК 004-2008	Технічний комітет стандартизації	Назва групи за ДК 004-2008	Кількість стандартів*		Ступінь гармонізації, %
			у групі	у т. ч. гармонізованих**	
67.080	TK 24, TK 71, TK 160, TK 179	Фрукти. Овочі	374	127	34,0
67.100	TK 140	Молоко та молочні продукти	202	102	50,5
67.120	TK 140, TK 149, TK 158, TK 182	М'ясо, м'ясні продукти та інша тваринна продукція	184	26	14,1
67.140	TK 152, TK 160	Чай. Кава. Какао	46	34	73,9
67.160	TK 24, TK 64, TK 67, TK 150, TK 154, TK 179	Напої	202	23	11,4
67.180	TK 56, TK 64, TK 152, TK 158	Цукор. Цукристі продукти. Крохмаль	75	11	14,7
67.190	TK 152	Шоколад	5	3	60,0
67.200	TK 86, TK 110	Харчові олії та жири. Насіння олійних культур	185	83	44,9
67.220	TK 53, TK 58, TK 64, TK 86, TK 152, TK 160, TK 182	Прянощі та приправи. Харчові добавки	83	26	31,3
67.230	TK 24, TK 152, TK 153, TK 154	Розфасовані харчові продукти та харчові продукти, кулінарно вироблені	16	0	0,0
67.240	TK 24, TK 64, TK 152, TK 153, TK 154, TK 160, TK 179, TK 182	Органолептичне аналізування	19	17	89,5
67.250		Матеріали та предмети в контакті з харчовими продуктами	25	25	100,0
67.260	TK 24, TK 140	Установки та устаткування для харчової промисловості	91	75	82,4
Усього за класифікаційним кодом 67			1 831	655	35,8

* Стандарти, що мають загальнодержавну чинність (ДСТУ, ГОСТ та ін.)

** Національні та чинні в Україні міждержавні стандарти, гармонізовані з європейськими та міжнародними (ДСТУ EN, ДСТУ ISO, ГОСТ ІСО та ін.)

Таблиця 2

**Гармонізація стандартів у харчовій промисловості за суміжними кодами
01.040.67 «Технологія виробництва харчових продуктів (Словники термінів)»
і 07.100.30 «Харчова мікробіологія»**

Код за ДК 004-2008	Технічний комітет стандартизації	Назва групи за ДК 004-2008	Кількість стандартів*		Ступінь гармонізації, %
			у групі	у т. ч. гармонізованих**	
01.040.67	TK 19, TK 86, TK 182	Технологія виробництва харчових продуктів (Словники термінів)	49	5	10,2
07.100.30	TK 24, TK 64, TK 67, TK 154	Харчова мікробіологія	108	71	65,7
Усього за класифікаційними кодами 01.040.67 і 07.100.30			157	76	48,4

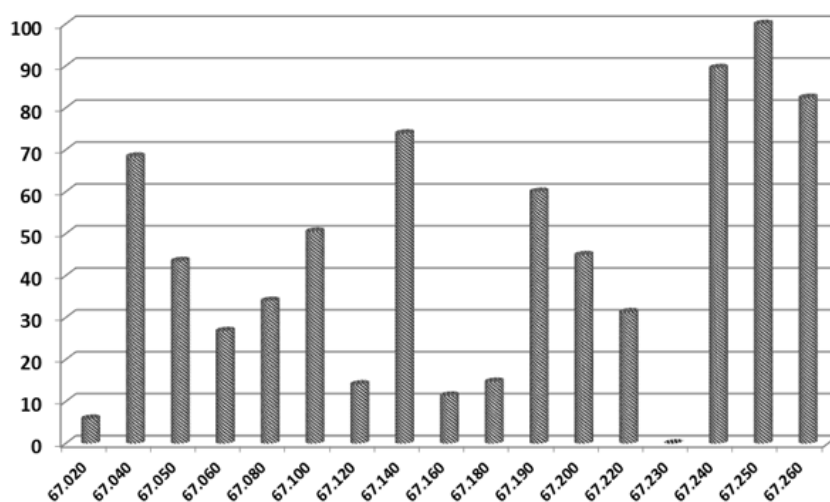

Рис. 1. Гармонізація стандартів у харчовій промисловості за групами за кодом 67 згідно з ДК 004:2008 [14]

Згідно з чинним порядком гармонізації передбачено такі ступені відповідності гармонізованих стандартів оригінальним:

- модифіковані (MOD) — 12 одиниць;
- нееквівалентні (NEQ) — 3 одиниці;

- ідентичні (IDT) — 640 одиниць.

Розподіл гармонізованих стандартів за кодом 67 «Технологія виробництва харчових продуктів» наочно відображено на рис. 2.

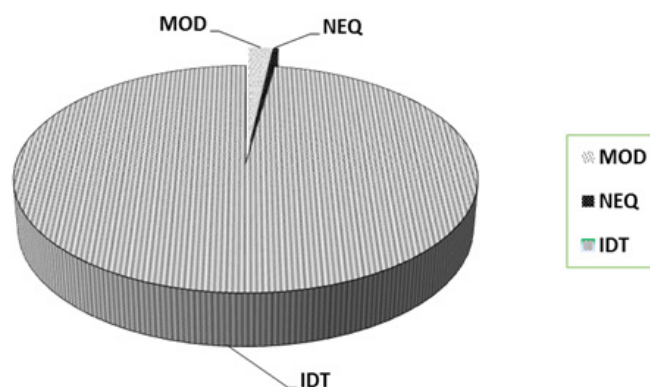

Рис. 2. Розподіл гармонізованих стандартів за кодом 67 «Технологія виробництва харчових продуктів» згідно зі ступенем відповідності

Аналіз гармонізованих стандартів у харчовій промисловості (код 67 «Технологія вироб-

ництва харчових продуктів») за видами представлено в табл. 3 і на рис. 3.

Таблиця 3

Види гармонізованих стандартів у харчовій промисловості за кодом 67

Вид стандарту	Кількість, одиниць
Стандарти на методи контролю, у т.ч.:	408
відбір проб	5
контрольні методи	51
Настанови	95
Вимоги щодо безпеки (безпечності)	71
Інші стандарти	81
УСЬОГО	655

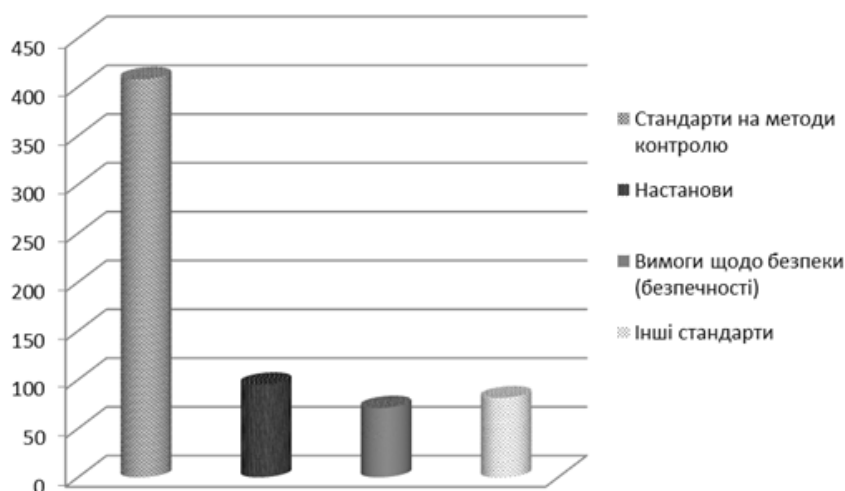

Рис. 3. Види гармонізованих стандартів у харчовій промисловості за кодом 67 «Технологія виробництва харчових продуктів»

Можна констатувати, що гармонізовані стандарти у харчовій промисловості (код «Технологія виробництва харчових продуктів»), головним чином, представлено стандартами на методи контролю та визначання показників безпеки та якості.

Велику роботу з гармонізації європейських і міжнародних стандартів щодо технічних вимог до м'ясних і молочних продуктів, методів визначання показників їх якості, а також вимог до спеціалізованого технологічного обладнання виконано профільним Технічним комітетом стандартизації ТК 140 «Молоко, м'ясо та продукти їх переробки», функції секретаріату якого виконує Інститут продовольчих ресурсів НААН. Підрахунки, виконані станом на 01 липня 2019 року, показали, що за класифікаційним кодом 67.100 «Молоко та молочні продукти» із 202 стандартів загальнодержавної чинності 102 стандарти (50,5 %) було розроблено шляхом гармонізації відповідних міжнародних стандартів EN, ISO та ін. Відповідно, за класифікаційним кодом 67.120 «М'ясо, м'ясні продукти та інша тваринна продукція» зазначений блок показників становив 184 одиниці, 26 одиниць і 14,1 %, а за класифікаційним кодом 67.260 «Установки та устаткування для харчової промисловості» – 91 одиницю, 75 одиниць та 82,4 %. Отже, ступінь гармонізації національних та чинних в Україні міждержавних стандартів ГОСТ, розроблених після 1992 року, що мають у якості об'єктів стандартизації технічні умови та загальні технічні умови виробництва харчових продуктів, а та-

кож методи визначання показників їх безпечності та якості досить незначний (35,8 %). Зазначеному є цілком об'єктивне пояснення, що полягає в переважному застосуванні стандартів EN та ISO для визначання показників безпеки харчової сировини й готових харчових продуктів, натомість переважна більшість національних ДСТУ та чинних в Україні міждержавних ГОСТів нормують технічні умови й загальні технічні умови щодо випуску харчових продуктів. Концептуально іншими, порівняно з типовими національними стандартами ДСТУ, є міжнародні стандарти CODEX STAN Codex Alimentarius. Ці стандарти нормують показники якості харчової продукції, вони і за обсягом, і за змістом суттєво відрізняються від стандартів ДСТУ, тому що описують характерні риси самого продукту, а не численні подробиці технологічного процесу. Утім, національні стандарти ДСТУ, що стосуються методів контролювання показників, мають ступінь гармонізації близько 50 %. Можна констатувати пріоритетність саме цього напрямку гармонізації в майбутньому, оскільки однозначне розуміння технічних умов щодо харчової сировини та готових харчових продуктів у разі їх залучення до міжнародної торгівлі має щонайважливіше значення.

Водночас слід визнати наявність низки суттєвих перешкод для успішного продовження гармонізації в Україні міжнародних стандартів, для чого необхідно ефективно розв'язати низку проблемних питань. Насамперед, це застосування найбільш об'єктивної і водночас най-

більш практичної форми гармонізації. Чинним національним стандартом ДСТУ 1.7:2015 [15] передбачено декілька можливих методів прийняття та застосування в Україні міжнародних і регіональних стандартів: підтвердження та обкладинка (обидва зазначених методи не передбачають виконання перекладу державною мовою), а також перевидання. Перевидання стандарту виконують шляхом передруку, долучаючи, за потреби, переклад у формі додатка, або перекладу з передруковуванням оригіналу, або без передруковування. Звичайно, найбільш прийнятним для вітчизняних користувачів стандартом була й залишається гармонізація стандартів шляхом ідентичного перекладу. Очевидні недоліки зазначеного способу гармонізації пов'язані з його складністю та надмірною вартістю розроблення ідентичних стандартів. Для суттєвої інтенсифікації виконання робіт із гармонізації міжнародних стандартів, переважно більшість цих стандартів приймають без здійснення перекладу. Такі методи, а саме підтвердження та обкладинка, у деяких випадках є цілком застосовуваними. Насамперед, це визначається колом користувачів певного стандарту, серед яких можуть переважати особи, які володіють англійською мовою. Наразі певний масив міжнародних стандартів має офіційні російськомовні варіанти, що також робить оригінальні стандарти доступними для переважної більшості вітчизняних користувачів. Водночас заведення до нормативного поля України англійських стандартів частого використання, з великою ймовірністю, може стати перешкодою для розповсюдження їх у вітчизняній практиці. Ще одним проблемним питанням є запровадження в Україні чинності міждержавних стандартів ГОСТ, розроблених під егідою Міждержавної ради із стандартизації, метрології і сертифікації, членом якої є й Україна. З одного боку, ці стандарти, розроблення яких, найчастіше, виконується російськими та білоруськими фахівцями, містять численні посилання на нечинні в Україні документи Митного союзу або національні стандарти інших держав. З іншого боку, на стандарти ГОСТ орієнтуються деякі країни колишнього Радянського Союзу, які є важливими торговельними партнерами України, тому кожен випадок надання чинності новому стандарту ГОСТ в Україні вимагає окремого об'єктивного неупередженого розгляду.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень. Стандартизація взагалі та стандартизація у сфері харчових продуктів, зокрема, мають за мету встановлення єдиного розуміння вимог до важливих характеристик об'єкта стандартизації та однозначного їх розуміння всіма учасниками внутрішнього або міжнародного обігу товарів. У цьому сенсі є важливим можлива та доцільна узгодженість національних стандартів з міжнародними. Таку роботу називають гармонізацією, стосовно способів її виконання, існують визначені національною стандартизацією правила та норми. Виконане оцінювання перебігу гармонізації в різних секторах харчових продуктів дало змогу окреслити проблемні питання та можливі перспективи зазначених процедур стосовно масиву міжнародних стандартів, надання чинності яким в Україні є нагальною необхідністю.

Викладена у статті інформація та зроблені на її основі висновки дають змогу стверджувати, що перспективними мають стати дослідження фактичної змоги використання в Україні стандартів, гармонізованих без перекладу. Така оцінка є дуже важливою для планування робіт із гармонізації в середньостроковій перспективі. Такі дослідження повинні дати відповідь на питання, як ефективніше витратити асигновані на гармонізацію кошти – залучати їх для розроблення меншої кількості стандартів методом перекладу або надавати чинності набагато численнішому масиву стандартів мовою оригіналу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Qué es La Organización Mundial del Comercio (OMC)? Sitio oficial de OMC // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wto.org/spanish/thewto_s/whatis_s/whatis_s.htm (дата звернення: 23.09.2019) – Назва з екрана.
2. Угода про технічні бар'єри в торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/low/show/981_008 (дата звернення: 23.09.2019). – Назва з екрана.
3. Вербицький С. Б. Гармонізація вітчизняних стандартів з міжнародними правилами

- і вимогами ГАТТ/СОТ та контроль за їх дотриманням / С. Б. Вербицький // Харчова промисловість України: стратегічні аспекти розвитку : монографія / за заг. ред. акад. НААН Я. М. Гадзала. – Київ : – Аграр. наука, 2016. – С. 278–286.
4. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. – 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 23.09.2019). – Назва з екрана.
 5. Романчук І. О. Порівняльний аналіз правового регулювання обов'язкових вимог до харчових продуктів в Україні, Митному та Європейському Союзам / І. О. Романчук // Продовольчі ресурси : зб. наук. пр. / НААН; Ін-т прод. ресурсів НААН. – Київ : ННЦ ІАЕ, 2014. – № 2. – С. 44–46.
 6. Prieto M., Mouwen J. M., López Puente S., Cerdeño Sánchez A. (2008). *Concepto de calidad en la industria agroalimentaria. Interciencia*, 33 (4).
 7. Cano I. C., González Rey G. (2007). La normalización técnica global como instrumentación principal para asegurar la aplicación de la ciencia y tecnología al progreso de la industria y el comercio. *Ingeniería Mecánica*;10(2): 7–14.
 8. Swinnen J. Some dynamic aspects of food standards // *American Journal of Agricultural Economics*. – 2017. – 99 (2). – P. 321–338.
 9. Marichal, M. E. (2014). *La OMC y el proceso de globalización de la regulación alimentaria. Revista de Derecho Internacional*, 11 (2).
 10. Пизенгольц В. М. Некоторые аспекты стандартизации молока и молочной продукции / В. М. Пизенгольц // *Стандарты и качество*. – 2009. – № 6. – С. 40–42.
 11. Баль-Прилипко Л. В. Нормативна база щодо гарантії якості та безпечності вітчизняних м'ясних продуктів / Л. В. Баль-Прилипко, Б. І. Леонова, О. П. Сокирко // *Продовольча індустрія АПК*. – 2015. – № 3. – С. 40–43.
 12. Вербицький С. Б. Методи вимірювання показників якості м'ясних продуктів: ступінь відповідності міждержавних стандартів міжнародним вимогам / С. Б. Вербицький, М. О. Шугай, Н. М. Пацера // *Стандартизація, сертифікація, якість*. – 2013. – № 5. – С. 60–65.
 13. Артеменко Л. В. Законодавче регулювання реалізації права споживачів сільгосппродукції на безпечні продукти харчування / Л. В. Артеменко // *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. – 2016. – Вип. 6, т. 1. – С. 16–19.
 14. ДК 004:2008 «Український класифікатор нормативних документів» (ICS:2005, MOD). URL: <http://ligazakon.net>.
 15. Національна стандартизація. Правила та методи прийняття міжнародних і регіональних нормативних документів : ДСТУ 1.7:2015 (ISO/IEC Guide 21-1:2005,NEQ; ISO/IEC Guide 21-2:2005,NEQ. – [Чинний від 2015-12-20]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2015. – IV, 30 с. – (Національний стандарт України).

REFERENCES

1. Qué es La Organización Mundial del Comercio (OMC)? Sitio oficial de OMC // [Electronic resource]. – Available at: https://www.wto.org/spanish/thewto_s/whatis_s/whatis_s.htm. – (accessed 23.09.2019)
2. Uhoda pro technichni bariery u torhivli [Electronic resource]. – Available at: http://zakon.rada.gov.ua/low/show/981_008. – (accessed 23.09.2019)
3. Verbytskyi, S. B. (2016) *Harmonizatsiia vitchyznianskykh z mizhnarodnymy pravylamy I vymohamy NATT/SOT ta control za yikh dotrymanniam Kharchova promyslovisht Ukrainy: stratehichni aspekty rozvytku: monohrafiia / za zah. red. akad. NAAN Ya.M. Hadzala*. – Kyiv : Ahrar. nauka, 278–286.

4. Uhoda pro Asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskim spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. – (2014). [Electronic resource]. Available at: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011. – (accessed 23.09.2019)
5. Romanчук, I. O. (2015) Porivnialnyi analiz pravovoho rehuliuвання обов'язкових вимог до харчових продуктів в Україні, Митному та Європейському Союзу *Prodovolchi resursy: zb. nauk. prats. NAAN; In-t prod. resursiv NAAN.* – Kyiv : NNTs IAE, 2, 44–46.
6. Prieto, M., Mouwen, J.M., López, Puente S., Cerdeño, Sánchez A. Concepto de calidad en la industria agroalimentaria. *Interciencia*, 33(4).
7. Cano, I. C., González, Rey G. (2007). La normalización técnica global como instrumentación principal para asegurar la aplicación de la ciencia y tecnología al progreso de la industria y el comercio. *Ingeniería Mecánica*;10(2): 7–14.
8. Swinnen, J. (2017). Some dynamic aspects of food standards. *American Journal of Agricultural Economics*, 99(2), 321–338.
9. Marichal, M. E. (2014). La OMC y el proceso de globalización de la regulación alimentaria. *Revista de Derecho Internacional*, 11(2).
10. Pizengolts, V. M. (2009) Nekotorye aspekty standartizatsii moloka i molochnoi produktsii *Standarty i kachestvo*, 6, 40–42.
11. Bal-Prylypko, L. V. (2015) B. I. Leonova, O. P. Sokyrko Normatyvna baza shchodo harantii yakosti i bezpechnosti vitchyznianskykh miasnykh produktiv. *Prodovolcha industriia APK*, 3, 40–43.
12. Verbytskyi, S. B. (2013) M. O. Shuhai, N. M. Patsera Metody vymiriuvannya pokaznykiv yakosti miasnykh produktiv: stupin vidpovidnosti mizhderzhavnykh standartiv mizhnarodnym vymoham *Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, yakist.* 5, 60–65.
13. Artemenko, L. V. (2016). Zakonodavche rehuliuвання realizatsii prava spozhyvachiv silhospproduktsii nabezpechni produkty kharchuvannya. *Aktualni problemy vitchyznianskoi yurysprudentsii*, Issue 6, vol. 1, 16–19.
14. DK 004:2008 “Ukrainskyi klasyfikator normatyvnykh dokumentiv” (ICS:2005, MOD) Avialable at: URL: <http://ligazakon.net>.
15. DSTU 1.7:2015 (ISO/IEC Guide 21-1:2005,NEQ; ISO/IEC Guide 21-2:2005,NEQ *Natsionalna standartyzatsiia. Pravylyta metody pryiniattia mizhnarodnykh i rehionalnykh normatyvnykh dokumentiv:* . – Kyiv : DP “UkrNDNTs”, IV, 30.

И. О. Романчук, кандидат технических наук; **Е. В. Копылова**, доктор сельскохозяйственных наук; **С. Б. Вербицкий**, кандидат технических наук; **О. Б. Козаченко** (Институт продовольственных ресурсов НААН, Технический комитет стандартизации ТК 140 «Молоко, мясо и продукты их переработки»). **Состояние и перспективы гармонизации национальных стандартов пищевой отрасли с международными и европейскими.**

Аннотация. Цель статьи заключается в анализе современных тенденций стандартизации в сфере технических условий на пищевые продукты и методов определения показателей их безопасности и качества, а также составлении сравнительной характеристики актуального течения гармонизации национальных стандартов Украины с международными. Используются такие методы исследований: системный подход к исследованиям фактологических материалов, в частности научной и научно-практической литературы, нормативно-правовых актов, нормативных документов и т. д.; абстрактно-логический подход к обобщению результатов исследования и формулированию выводов. Установлено, что в условиях членства Украины в ВТО и действия Соглашения с Европейским Союзом важна согласованность национальных стандартов с международными, то есть их гармонизация. Подсчеты показали, что доля гармонизированных стандартов по классификационному коду 67 «Технология производства пищевых продуктов» составляет 35,8 %. Проанализированы возможность и целесообразность дальнейшего повышения темпов и качества гармонизации

стандартів ДСТУ з міжнародними. Сделаны выводы о перспективности использования в Украине стандартов, гармонизированных без перевода, – в случае их узкой направленности. Стандарты с широким кругом пользователей целесообразно гармонизировать путем идентичного перевода текста на украинский язык.

Ключевые слова: национальные стандарты, международные стандарты, стандарты Европейского Союза, гармонизация стандартов, продукты питания, идентичный перевод.

I. Romanchuk, PhD; K. Kopylova, Dc. Agr. Sci.; S. Verbytskyi, PhD; O. Kozachenko (Institute of Food Resources of NAAS, Technical Committee for Standardization TC 140 «Milk, Meat and Products of Their Processing»). **State and prospects for harmonizing national food standards with international and eu standards.**

Annotation. The aim of the research was to analyze current trends in standardization in the field of specifications for food products and of the methods for determining indicators of their safety and quality, as well as to draw up a comparative description of the current course of harmonization of national standards of Ukraine with international and EU standards. As research methods, a systematic approach to the study of factual materials, in particular scientific and scientific-practical literature, regulatory legal acts, regulatory documents, etc. as well as abstract-logical approach to the synthesis of research results and the formulation of conclusions were used. It was found that in the conditions of Ukraine's WTO membership and the Agreement with the European Union being in force, it is important that national standards were consistent with international standards, that is, their proper harmonization were made. A detailed analysis of the state of harmonization of national standards has been carried out, the scope of which is the specifications for food products, methods for determining their quality indicators, as well as technological equipment for their production. Estimates showed that the share of harmonized standards according to classification code 67 "Food Technology" is 35,8 %. The analysis makes it possible to conclude that this rather low value is due to the different focus of national and international standards. If the former normalize mainly technological conditions for certain food products, for the latter, the scope of use is methods for determining various parameters of these food products. The possibility and expediency of further increasing the pace and quality of harmonization of the National Standards of Ukraine with international ones are analyzed. Conclusions are drawn about the prospects of using standards harmonized without translation in Ukraine, in the case of their narrow focus. At the same time, it is advisable to harmonize standards with a wide range of users by identically translating the text into Ukrainian.

Keywords: national standards, international standards, European Union standards, harmonization of standards, food, identical translation.